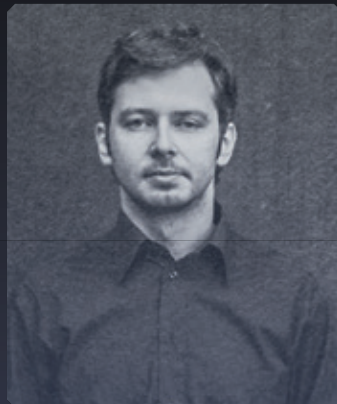

≡ Eesti
≡ Kontsert

AFEKT

JUUBELIKONTSERT

Ansambel U: 20

Taavi Kerikmäe klahvpillid • Levi-Danel Mägila tšello
Tarmo Johannes flööt • Merje Roomere viiul
Helena Tuuling klarnet • Vambola Krigul löökpillid

Koostöös festivaliga AFEKT

admirals

Eesti Kontserdi
peatoetaja

Ole oma
finantsmaailma
dirigent!

admiralmarkets.com

N 26. OKTOOBER 19.00 Estonia kontserdisaal

JUUBELIKONTSERT

Ansambel U: 20

Ansambel U:

Helena Tuuling klarnet, **Levi-Danel Mägila** tsello,

Merje Roomere viiul, **Taavi Kerikmäe** klaver,

Tarmo Johannes flööt, **Vambola Krigul** löökpillid

Erikülaline: **Garth Knox** viiul, Iirimaa/Prantsusmaa

Kaastegevad: **Mart Kangro** „Harmoonia“, lavastus, **Kalle Tikas** „Harmoonia“, tehnilised lahendused

Kontsert toimub koostöös Eesti Kontserdi ja festivaliga AFEKT

Ansambel U: tegevust toetavad EV Kultuuriministeerium ja Eesti Kultuurkapital

Kontsert on järelkuulatav Klassikaraadio kodulehel

Jüri Reinvere (*1971)
„Ööpilt magava Cupidoga“ flöödile, klarnetile, löökpillidele, klaverile, viiulile ja tšellole (2023, esiettekanne, Eesti Heliloojate Liidu tellimus) 10'

Tatjana Kozlova-Johannes (*1977)
„Ainult õhk“ klaverile ja ansamblile (2023, esiettekanne) 10'

Tristan Murail (*1947)
„Paludes“ / „Sood“ flöödile, klarnetile, viiulile, vioolale ja tšellole (2011) 10'

Morton Feldman (1926–1987)
„The Viola in My Life II“ soolovioolale, flöödile, klarnetile, tšelestale, löökpillidele, viiulile ja tšellole (1970) 6'

VAHEAEG

„Harmonia“ (2009/2023) 35–40'

Idee, lavastus: **Taavi Kerikmäe, Mart Kangro**, esitus: **ansambel U:**

Muusika: Arnold Schönberg, Sergei Prokofjev, Kimmo Kuitunen, Clarence Carson Parks, Doors, Paul Simon, Art Garfunkel, Jay Livingston, Ray Evans, Mike Leander, Rein Rannap

Esietendus: 2009. aastal Kanuti Gildi SAALis (esietenduse kaasprodutsendid: NYYP-festival, Kanuti Gildi SAAL)

Ansambel U: tänab toetajaid, koostööpartnereid ja lähedasi, kes kahe aastakümne vältel meie kõrval on olnud!

Jüri Reinvere (*1971) on õppinud Tallinna Muusikakeskkoolis Virve Lippuse juures klaverit ja Lepo Sumera juures kompositsiooni, seejärel õppis ta Poolas Varssavi Muusikaakadeemias ning Helsingis Sibeliuse Akadeemias, kus sai aastal 2004 magistrakraadi (juhendajad Veli-Matti Puumala ja Tapio Nevanlinna). Alates 2005. aastast elab Jüri Reinvere vabakutselisena Saksamaal. Ta on olnud organist, muusikaajakirjanik, seejärel suundunud ilukirjandusse, on tõlkija, filmirežissöör, esseist jne. Reinvere on tegelenud eri kunstiliikide, stiilide, elektroonika ja akustiliste pillide ühendamise ja kirjutanud ka puhtalt elektroakustilist muusikat. Tal on tundlik kõlakäsitlus, tema muusikast õhkub kammerlikkust, intiimsust ja õhulisust, aga see võib kõlada ka vastupidi – sihilikult agressiivselt ja kuulajat tema mugavustsoonis tahtlikult häirivalt. Ta on enamiku oma vokaaliga teoste teksti autor (sh „Reekviem“, Soome rahvusoperis esietendunud „Puhastus“ (2012), Norra rahvusoperis lavale tulnud „Peer Gynt“ (2014) ja Regensburgis esietendunud „Minona“ (2020)). Reinveret on huvitanud väga erinevad teemad, sh soomeugri aines, eestlaste juured ja saatuse keerdkäigud, praegune ühiskond oma probleemidega, aga ka sidemed varasemate aegade kunstimeistrite ja nende teostega. Näiteks ooper „Peer Gynt“, mis tugineb norra kultuuri tüvitekstile, sai autorilt juurde palju muidki Euroopa kultuuri niite ning tõstatas muu hulgas mitmeid praegust ühiskonda puudutavaid süvaprobleeme, pälvides ühtlasi elava vastukaja, mis nüüdiselisteose puhul on üsna

ebatavaline. Huvitava probleemistikuga oli ka tema viimane ooper „Minona“, puudutades nn Beethoveni surematu armastatu teemat ja käsitledes ühtlasi Beethoveni võimaliku järeltulija elu keerdkäike, sealhulgas Eestis. Viimastel aastatel on Reinverel esiettekandele tulnud rida ulatuslikke sümfoonilisi teoseid, mida on esitanud mainekad orkestrid olulistes saalides: „... ja väsimus õnnest nad tantsima viis“ (2018, esiettekanne Eesti Festivaliorkester, Paavo Järvi), „Enne kui Leviaatan ärkab“ (2019, ERSO, Mihkel Kütson), „Vom Sterben der Sterne. Symphonische Notizen für Orchester“ (2021, Baieri Raadio sümfooniaorkester, Pablo Heras-Casado), „Maria Anna, wach, im Nebenzimmer“ (2021, Bambergi sümfooniakud, Andris Nelsons, esiettekanne Bambergis; sama aasta detsembris kõlas teos Nelsonsi dirigeerimisel Berliini filharmoonikute esituses ka selle orkestri kodusaaalis), „Das innere Meer“ (2021, Saksa Raadio filharmooniaorkester, Pietari Inkinen), „Schoß des ungeheuren Lichts“ (2022, ERSO, Mihhail Gerts), „Auf dem Narrenschiff“ (2023, EFO, Paavo Järvi).

Reinvere on oma viljaka ja kõrge-tasemelise loomingu eest pälvinud rohkelt tunnustust ja auhindu: Eesti Kultuurkapitali helikunsti sihtkapitali aastapreemia (2000, 2010, 2012, 2018, 2020), Eesti Vabariigi kultuuripreemia (2015), Enn Soosaare esseistikapreemia (2017), Eesti muusikanõukogu muusikapreemia (2017), Lepo Sumera nim heliloomingupreemia (2019), ERRi aasta muusiku tiitel (2021), LHV uue heliloomingu Au-tasu (2022), Valgetähe II klassi teenetemärk (2022), Postimehe arvamusiidri tiitel (2023).

„**Ööpilt magava Cupidoga**“ (2023, esiettekanne)

See teos sai alguse mitmetest ristumistest minu varasemas loomingus kokkuklammerduvate tsüklitega. Esiteks ööpiltide, nokturnide sari, mis on kirjutatud võimalikult erinevatele koosseisudele ja võimalikult erinevates kestvustes, ka stiilides („Ööpilt Liisaga“, „Ööpilt telegraafipostidega“ jne). Taustal aga on tunda ka teine, inglise romantilisele luulele tuginevate teoste tsükkel (orkestriteos „Norilsk, ...nartsissid“, koorilaul „Kesköökül“, ansambliteos „Maiimpeerium“ jne), kuna Cupido, teise nimega ka Amor, on otseselt alguse saanud minu huvist inglise romantilise ajastu teatri- ja kirjandustegelase Mary Robinsoni luule vastu. Kolmandaks lõi teosele põhja võimatu ülesanne: kas on võimalik kirjutada luulega teost, milles pole ei vokaali (nagu „Maiimpeeriumis“) või loetud luuletust (nagu „Norilsk, ...nartsissides“). Huvist pidevalt luua kirjandust ja muusikat ühildavaid teoseid tekkis mõte kasutada siin vähem otsest sõna, nagu olen ka viimaste aastate teostes tihti teinud. Lisaks tundus see pilt magavast Cupidost mulle väga tabava ajastu sümbolina – Cupido, tavaliselt öine tegelane, on uinunud, praegune ajastu, keset sõdu ja sõjahirme, on järjest armastusetum.

Jüri Reinvere

Tatjana Kozlova-Johannes (*1977) on eesti helilooja, kes kasvas üles piirilinnades Narvas ja Ivangorodis. 1995. aastal asus ta õppima Georg Otsa nim Tallinna Muusikakooli muusikateooriat ja kompositsiooni (juhendaja Toivo Tulev). Aastal 1999 jätkas ta kompositsiooniõpinguid Eesti Muusikaakadeemias algul Jaan Räätsa, seejärel Helena Tulve juures, kelle juhendamisel lõpetas hiljem ka magistrantuuri. Ta on end täiendanud mitmetel suvekursustel: Bartóki-nimeline festival ja seminar Ungaris Szombathelys (2002), noorte heliloojate rahvusvaheline meistriklass Lätis Dundagas (2002), rahvusvahelised uue muusika kursused Saksamaal Darmstadtis (2006 ja 2008). 2003–2004 täiendas ta end Giuseppe Tartini nimelises konservatooriumis Triestes (Itaalia, juh Fabio Nieder). Tatjana Kozlova-Johannes on saanud mitmeid auhindu: „Made of Hot Glass“ pälvis rahvusvahelisel heliloojate rostrumil Pariisis noorte kategoorias III koha (2004); rostrumil on põhikategoorias kümne parima teose hulka valitud „Disintegration Chain“ (2011, Viin) ning „Tule süütamine“ (2018, Budapest). Ta on saanud Darmstadti uue muusika suvekursustel Kranichsteini muusikapreemia (2006), pälvinud Elleri preemia 2008. aastal ning Eesti muusika päevade preemia 2004., 2005., 2009. ja 2011. aastal, 2015. aastal sai ta Eesti Kultuurkapitali helikunsti sihtkapitali aastapreemia, 2022. aastal lisandus Lepo Sumera nim loomingupreemia. Tatjana Kozlova-Johannes osales RO Estonia ja Kanuti Gildi saali MIM-projektis „Eesti ajalugu. Ehmatusest sündinud rahvas“ (2018), 2022. aasta EMPile valmis

muusikateatrilavastus „söövitab.tuhk“. Tatjana Kozlova-Johannes töötas 2008–2022 Otsa koolis, alates 2022. aasta sügisest õpetab ta MUBAs kompositsiooni ja nüüdismuusika ajalugu. Koostöös Helena Tulvega on ta korraldanud nn heliobjektide meistriklasse, mis on suunatud kuulamisvõime taastamisele ja arendamisele.

„**Ainult õhk**“ (2023, esiettekanne)

Teos on saanud tõuke kujutuspildist, mille üheks osaks on „ainult õhk“ – midagi neutraalset, külma, müstiliselt kosmilist ja täiuslikult tühja, ning teiseks osaks „puhujat“ ehk keegi, kes „puhub elu sisse“ ja kehastab midagi paratamatult inimlikku – kaitsetust, üksindust, soojust ja haprust. Mis on „puhujat“ ja „õhu“ kokkupuutepunktid või kas need on üldse osa samast reaalsusest, ei ole selge.

Tatjana Kozlova-Johannes

Prantsuse helilooja **Tristan Murail** (*1947) omandas kõrghariduse Vivantesi Ecole Nationale des Langues Orientales'is klassikalise ja Põhja-Aafrika araabia keele alal, samuti on tal kraad majandusteaduses, samal ajal õppis ta ka muusikat. 1967. aastal sai temast Pariisi konservatooriumis Olivier Messiaeni õpilane, peale selle õppis ta Pariisis Institut d'Etudes Politiques'is, mille lõpetas kolm aastat hiljem. 1971. aastal pälvis ta kuulsa Rooma preemia ning veetis seejärel kaks aastat Roomas. 1973. aastal Pariisi naastes asutas ta koos noorte heliloojate ja instrumentalistidega ansambli Ensemble L'itineraire. See kollektiiv

saavutas kiiresti laialdase tuntuse ja on tegelenud eelkõige spektraalmuusika ja *live*-elektroonikaga. 1980. aastatel kasutas Tristan Murail arvutitehnoloogiat akustiliste nähtuste analüüsimiseks ja sünteesimiseks. Ta töötas välja oma mikroarvutiga komponeerimise süsteemi ja tegi seejärel mitu aastat koostööd IRCAMiga, kus õpetas aastatel 1991–1997 kompositsiooni ning osales arvutipõhise kompositsiooniprogrammi Patchwork väljatöötamises. 1997. aastal nimetati Tristan Murail New Yorgi Columbia ülikooli kompositsiooniprofessoriks ja ta õpetas seal kuni 2010. aastani. Taas Euroopas, jätkas ta meistrikursuste ja seminaride andmist kõikjal maailmas, oli kolm aastat külalisprofessor Salzburgi Mozarteumis ning seejärel Shanghai konservatooriumis.

„**Paludes**“ (sood, müllkad, 2011)

Katkend André Gide'i teosest: Tuul puhus peaaegu soojalt, üle vee paindusid haprad kõrred, kus varjus putukaid. Puhang ajab laiali ümberkaudsed kivid ja välja imbuv vesi niisutab juuri. Samblad, mis ulatuvad põhja, tekitavad sügavaid varje: sinivetikad haaravad õhumulle, et millimallikad saaksid hingata. Just läks mööda üks vesimardikas. Ma ei suuda enam poeetilist mõtet lämmatada ja tõmmates taskust uue lehe, kirjutati: „Tityre naeratab.“

Aga „Paludes“? Mis see on?

- See on lugu karjasest nimega Tityre.

- Kui kohutav nimi!

- See pärineb Vergiliuselt: *et tibi magna satis quamvis lapis...*

- Aga „Paludes“, mis see on?

- Ta elab üksi tornis, ümbritsetuna soodest, ta sööb mudausse... aga mitte Tityre, vaid tema sõber Roland...

- Aga tal on neli last!

Sellel pole mingit tagajärge. „Paludes“ on lugu... see on kirjanik, kes kirjutab „Paludesi“, need on kolleege pilkavad arvamused, see on... oh, ja siis... ma ei tea, mis see „Paludes“ on!

...

„Paludes“ (André Gide, 1920) on kummaline väike raamat, see on lugu... ja siis ei, lugu pole. „Paludes“ teemaks on sood – nagu me praegu saatesõnas ütleksime: *mise en abyme* – see on kokkusobimatute soovide ja ideede koosmõju, tagasihoidlike ja vastupidavate materjalide (kivid ja muda...) vormimine – unustamata „väikeste penikeelte (*potamogéton*)de uurimist“.

...

Enne kui selgitan oma raamatut teistele, ootan, et teised seletaksid seda mulle. Selle seletamine tähendab, esiteks, kohe tähenduse piiramist – sest kuigi me teame, mida tahame kuulda, ei tea me, kas ütleme ainult seda...

André Gide, seletus „Paludes“ kohta

Morton Feldman (1926–1987) sündis New Yorgis. 12-aastaselt sai tema klaveriõpetajaks Madame Maurina-Pressi (kes oli olnud Busoni õpilane), just tema pani elama Feldmanis peituvat musikaalsust. Algul komponeeris ta lühikesi Skrjabinil laadis palu, kuni 1941. aastal

asus ta õppima heliloomingut, esmalt Wallingford Rieggeri, seejärel Stefan Wolpe'i juhendamisel, ehkki suur osa ajast olevat tunnis kulunud muusika üle vaidlemisele. 1949. aastal kohtus Feldman John Cage'iga, millega pandi alus 1950. aastate ameerika muusikas üliolulisele kunstühendusele. Cage innustas Feldmani usaldama oma sisetunnet, mille tulemusena sündisid hästi intuiitsed kompositsioonid. Tema sõprade hulka kuulusid 1950. aastatel New Yorgi heliloojad Earle Brown ja Christian Wolff, maalikunstnikud Mark Rothko, Philip Guston, Franz Kline, Jackson Pollock ja Robert Rauschenberg ning pianist David Tudor. Ta ei kasutanud kunagi ühtegi väljatöötatud süsteemi ja eriti maalikunstnikud mõjutasid Feldmani otsima oma kõlamaailma, mis oleks varasemast vahetum ja füüsilisem. Selle tulemusel katsetas ta graafilise notatsiooniga – nõnda valmis nt „Projection 2“. Kuna need teosed põhinesid suurel määral improvisatsioonil, ei olnud Feldman rahul esinejaile antud vabadustega ja loobus graafilisest noodikirjast. Kuid ka täpse noodistuse, mida ta nüüd kasutas, leidis ta olevat liiga ühemõõtmelise ja naasis seetõttu graafilise notatsiooni juurde (orkestriteosed „Atlantis“, 1958, „Out of Last Pieces“, 1960). Varsti pärast neid ilmus rida instrumentaalteoseid pealkirjaga „Durations“, kus noodid on küll täpselt antud, kuid esitajatel on samaaegselt alustades vabadus valida etteantud üldises tempos oma vältused. Alates 1970. aastate algusest hakkas ta siiski taas kontrollima lisaks helikõrgustele ka teisi muusika parameetreid, nagu rütm, dünaamika ja vältus. Samal ajal hakkasid tema teosed omandama hiiglaslikke

mõõtmeid, nt keelpillikvartett võib kesta viis ja pool tundi. See on sageli põhjustanud tema teoste üle vaidlusi, mida autor on selgitanud järgmiselt: „Terve minu põlvkond rippus 20–25-minutiliste tükki küljes. See oli meie kell. Me kõik õppisime seda tundma ja sellega toime tulema. Niipea kui sellest loobuda, tekivad üheosalises teoses mitmesugused probleemid. Kuni tunni puhul mõtled vormi peale, aga pooleteise tunni pärast ulatuse peale. Vorm on lihtne – lihtsalt asjade osadeks jagamine. Kuid ulatus (*scale*) on midagi muud. Teose üle peab olema kontroll – see nõuab kõrgendatud keskendumist. Varem olid mu palad nagu objektid; nüüd on nad nagu kaasahaaravad asjad.“

„**The Viola in my Life**“ („Viola minu elus“, 1971). Pärast pikka töötamist määramatuse ja graafiliste noodikirjadega fikseeris Morton Feldman selles teoses kõik parameetrid – helikõrgused, ajastuse, kestuse, dünaamika –, kuid sellest hoolimata on edasiantav tunne erakordselt hõre, justkui tuleks vioola nagu külaline helilooja muusikalisse universumisse, kus näib, nagu avastataks helid vaikel hetkel, mil neid mängitakse: „Minu eesmärk oli mõelda meloodiale ja motiivikildudele – mõneti nii, nagu Robert Rauschenberg kasutab fotosid oma maalidel – ja asetada see staatilisele helimaailmale, mis on minu muusikale iseloomulik.“ Nn helidega maalimine on Feldmani muusikas kesksel kohal, ta oli heliloojana abstraktsetele maalikunstnikele vähemalt sama lähedane kui oma muusikalistele kaasaaegsetele.

Mart Kangro (*1974) on etenduskunstnik ja lavastaja. Ta keskendub oma töödes inimkeha tähenduslikkusele, etendaja kohalolule ja suhtele publikuga ning etendussituatsiooni olemuslikele küsimustele. 1996. aastal lõpetas ta Tallinna pedagoogikaülikooli koreograafiakateedri, aastail 1997–2001 oli rahvusooperis Estonia balletiartist, 2001. aastast vabakutseline. Tema lavastusi on esitatud olulistel festivalidel üle kogu Euroopa, rohkem kui 20 riigis. Ta on toonud lavale ka töid draamanäitlejatega, kus ta ise esinejana lavale ei astu (NO99s, Von Krahli Teatris, samuti Moskvas Rahvuste Teatris) ning viimastel aastatel töötanud nii pedagoogi kui ka lavastajana EMTA lavakunstkooli tudengitega. Pälvinud mitmeid auhindu: Eesti teatriliidu tantsuauhind (2004, 2010, 2020), sõltumatu tantsu aasta tegija auhind (2008), Eesti Kultuurkapitali näitekunsti sihtkapitali peapreemia (2016), teatriliidu etenduskunstide ühisauhind (koos Juhan Ulfsaki ja Eero Epneriga, 2019). 2023. aastal autasustati teda Valgetähe V klassi teenetemärgiga. Ansambel U:-ga seob teda pikk koostöö.

Aasta pärast esietendust, 2010. aastal toimunud Augusti TantsuFestivalile sai „**Harmoonia**“ tutvustuseks kirjutatud: „Mart Kangro ja ansambli U: lavastus esietendus NYFD-festivalil ja nüüd saab neid näha tantsufestivalil. Ansambel U: juhi Taavi Kerikmäe ja Mart Kangro loomingut näib ühendavat püüd mõtteselguse ja selle vahetu väljenduse poole. Kerikmäe puhul avaldub see sümpaatias kompositsiooni vastu, millel on tugev mõtteline aluspõhi, ning Kangro puhul püüdes koreograafia ja liikumise poole, mis oleks vaba *show*-mõtlemise inertist.“

„Harmoonias“ püüavad nad koos ansambel U:-ga tuua välja muusikainterpreetide elu paradokse. Mida muusikud muusikat mängides tegelikult teevad? Millele kulub aeg ja kuluvad mõtted orkestris, kui keset pikka süiti oma viietaktilist soolot ootad? On see pealesunnitud vaikus koomiline või isegi traagiline? Paras paradokside pundar, mida Kerikmäe, ansambel U: ja Kangro Kanuti Gildi SAALis muigega suunurgas harutama hakkavad.

U: juubelikontserdil esitame lühendatud versiooni algsest „Harmooniast“.

Mart Kangro

Erikülaline **Garth Knox** (*1956) on väga mitmekülgne keelpillimängija. Ta on sündinud Iirimaa Dublinis, kasvanud Šotimaal ja õppinud Londoni kuninglikus muusikakolledžis (õp Fredrick Riddle). Seejärel mängis ta Londonis erinevates ansamblites, mille repertuaar ulatus barokist nüüdismuusikani. Aastail 1983–1990 mängis ta Pariisis Pierre Boulezi legendaarses ansamblis Ensemble InterContemporain, 1990–1997 oli ta Londonis tegutseva Arditti-keelpillikvarteti liige. Viimasel ajal on temast kujunenud viola ja *viola d'amore*'i hõivatud solist. Nüüdismuusika spetsialistina on ta teinud koostööd paljude tuntud heliloojatega, näiteks György Ligeti, Iannis Xenakis, Karlheinz Stockhausen, György Kurtág, Salvatore Sciarrino, Hans Werner Henze jt ning toonud esietekandele palju teoseid. Ta teeb koostööd teatrite ja tantsuprojektidega ning on kirjutanud

ja esitanud etendusi lastele ja noortele. Ka improvisatsioonil on tema tegevuses oluline osa. Viimasel ajal on ta kasutanud palju *viola d'amore*'i, eriti nüüdismuusikas, nii koos elektroonikaga kui ilma. Garth Knox on ise ka helilooja, tuginedes enda tohutule kogemusele avangardmuusika mängijana ja luues väga omanäolisi teoseid, mis on ühtaegu virtuoossed, teravmeelsed ja võluvad. Nt tema „Viola Spaces“ seob keelpilli murrangulised mängutehnilised uuendused ja mängurõõmu, neid palu on esitanud noored keelpillimängijad kogu maailmas. Samuti huvitab teda rahvamuusika. Oma iiri ja šoti päritolu tõttu on tema mängumaneer väga ehe, keldi rahvaviise esitades meenutab ta tatsuva jalaga ehsat külaviuldajat. Knoxi esimene sooloplaat „Works for Viola“ (Naive Records, kavas Ligeti, Dusapin, Berio ja Kurtág) võitis Saksa heliplaadiauhinna. CD „Viola d'amore“ (ECM New Series) oli 2008. aasta septembris ajakirja Gramophone kuu plaat. CD-L pealkirjaga „Saltarello“ (2012) on palu keskajast Kaija Saariaho ja Knoxi enda loominguni ja seda on kõrgelt hinnatud ka džässikriitikud.

Ansambel U: tähistab 2023. aastal oma 20. sünnipäeva. Kollektiivile on iseloomulik tundlik kõlapilt, avatus julgetele eksperimentaalsetele ideedele ning ka kõige nõudlikumate teoste esitamine dirigendita. U: on esinenud Eestis ja ka olulistel rahvusvahelistel festivalidel välismaal. U: tegeleb nii uue muusika klassikasse kuuluvate teoste kui ka eksperimentaalsete kompositsioonidega. Üks ansambli

Ansambel U:

Foto: Tarvo Varres, 2009

oluline suund on süvenemine improvisatsiooni ja ebatraditsioonilise notatsiooni tõlgendamist nõudvate teoste ettekandmise. Mängitakse eesti muusikat ning tellitakse uudisteoseid ka välisliiloajatelt.

U:-l on ilmunud albumid „U:“ (2009), „Protuberantsid“ (2011) ja „Alive“ (2015). Hooajal 2013/2014, kui U: tähistas oma kümnendat tegevusaastat, sai koostöös Eesti Rahvusringhäälinguga alguse loengukontsertide sari „URR:“, kus tutvustatakse ja esitatakse nüüdismuusika olulisi teemasid. Käesoleva (2023) aasta lõpuks jõuab U: koostöös Klassikaraadioga juba 40. „URR:-ini“. Viimastel aastatel on U: pälvinud tähelepanu oma interaktiivse projektiga „Publikuorkester“, nüüdismuusikat ja virtuaalreaalsust (VR) siduva kontserdiga „Vaata enda ümber, vaata enda sisse“ ja Udo Kasemetsa teose „Timetrip to Big Bang and Back“ esitamisega, kus ühendatud liitreaalsus (AR) nüüdismuusikaga (2020, koostöös rühmitusega e-lektron ja Miikk-Mait Kivi).

Muusikateatri vallas on U: korduvalt teinud koostööd rahvusvaheliselt hinnatud kontseptuaalse tantsu lavastaja ja koreograafi Mart Kangroga. Nende koostööst on võrsunud lavastused „Mäng“ (2006), „Romeo ja Julia“ (2008), „Harmoonia“ (2009) ja „In the Dark“, mis esietendus 2019. aasta maailma muusika päeval (ISCM World Music Days) Kanuti Gildi SAALis.

U: on esinenud olulistel rahvusvahelistel festivalidel, nagu Time of Music (Viitasaari), GAIDA (Vilnius), Sounds New (Canterbury), Nordic Music Days (Helsingi), Nuova Consonanza (Rooma), Third Practice (Richmond, USA), Biennale di Musica Venezia, Virtuosi of 21th Century (Recife, Brasiilia), Dark Music Days (Island). Aastatel 2018–2020 osales U: koos mainekate nüüdismuusikaansamblitega Divertimento Ensemble (Itaalia), Cikada Ensemble (Norra), Taller Sonoro (Hispaania) rahvusvahelises projektis „DYCE“ (Discover Young Composers of Europe) ning samade partneransamblite jätkuprojektis „DYCE II“ (2022–2023).

Mis seob U:-d nende heliloojate ja muusikutega ja miks nad on siin kavas?

Jüri Reinvere on kirjutanud varem U:-le teose „The Minutes“ eelsalvestatud lugejale ning instrumentidele. Teose esiettekannet toimus 2015. aasta novembris USAs Richmonds. „The Minutes“ leidis endale kiiresti koha U: kavades, eriti kontsertidel, mis esitlevad eesti muusikat välismaal. „The Minutes“ on kõlanud Veneetsia biennaalil, Lübecki Kolosseumi kontserdisaalis, Prantsusmaal festivalil „Le Bruit de la Musique“, festivalil „21. sajandi virtuosid“ Brasiilias ja mitmel korral Eestis. Suhteliselt hiljuti, 2022. aasta suvel salvestas U: teose koostöös heliloojaga ERRI fonoteegi jaoks ning uue teose komponeerimine 2023. aasta kevadel kujunes sellele sujuvaks jätkuks.

Tatjana Kozlova-Johannes on olnud U:-ga algusest peale. Lisaks lähedastele suhetele ja koos veedetud ajale on ilmselt lähedane ka mõtlemistaad ja esteetika. Tatjanalt on U: püsirepertuaaris kõige rohkem teoseid, mis on samas märkimisväärselt erinevad. Esimene U:-le kirjutatud teos („Circles“) pärineb aastast 2004, „Ainult õhk“ (2023) valmis peaaegu 20 aastat hiljem.

Tristan Murail oli esimene „suur“ helilooja, kellega toimus reaalne koostöö (Steve Reich aastast 2003 ei tule arvesse, sest sisukat kokkupuudet polnud). Sügisel 2005, valmistudes kontserdiks festivalil NYD 2005, ootas ansambel suure ärevusega esimest proovi koos Murail'ga. Õnneks aitas erandkorras seda kontserti ette valmistada prantsuse dirigent Fabrice Pierre (üks väheseid kordi, kui U: on mänginud dirigendiga), kes Murail'

muusikat väga hästi tundis. Koostöö heliloojaga oli erakordselt meeldiv ja meelde jääv. Murail' muusika oli U: kavas tegelikult juba 2003. aasta avakontserdil ning tema erinevaid teoseid on U: mänginud kogu tegutsemise aja jooksul.

Garth Knox on nüüdismuusika liinis ilmselt maailma hinnatuim violamängija. Tema side Eestiga algas 2014. aastal Lauri Jõehele ja Eesti noorte heliloojate festivali (AFEKTI eelkäija) kaudu, kui Knox kandis ette Lauri Jõehele teose „Chant harmonique“. 2017. aasta novembris oli Garth Knox taas Tallinnas violasolistina Gérard Grisey teose „Akustilised ruumid“ ettekandes, kus osales ka U:. Sel ajal tekkis hea kontakt ning plaan midagi koos teha. Idee sai teoks 2020. aasta novembris, kui Knox esines koos ansambliga sarja „URR – ansambel U: Eesti Rahvusringhäälingus“ kontserdil, kavas loomulikult teiste teoste kõrval Morton Feldmani „Viola in My Life II“ sooloviolale ja täpselt U: koosseisule. Kogemus oli niivõrd võrratu, et ansambli on väga hea meel, et Knoxil vabanes tema kontserdikalendris auk just U: juubelikontserdi aegu ning taas on võimalik koos mängida.

Mart Kangrot ja U:-d seob pikk koostöö – esimene ühine etendus oli „Mäng“, mis tuli välja 2006. aasta kevadel, kui interpreetide liit palus U:-l välja töötada vastvalminud KUMU auditoriumis algava kontserdisarja avakontserdiks midagi vaatamängulist. Tõenäoliselt ei vastanud tulemus päris ootustele, sest ilmselt ei osanud üks osa tolleaegsest publikust uuriva või kontseptuaalse teatri sfääridest tulenevat lähenemist üldse oodata. Samas, teine osa publikust oli väga rahul ja esitajate jaoks oli selles koostöös kahtlemata potentsiaali ja head

üksteisemõistmist. Järgnevatel aastatel valmisid veel „Romeo ja Julia“ (2008) ja „Harmonia“ (2009) ning pärast mõningast vahet „In the Dark“ (2019). Alates „Harmoonias“ on läbi aastate kõigi lavastuste juures olnud Mart Kangro asendamatuks partneriks tehniliste

lahenduste alal Kalle Tikas. Kuigi etendus on algselt välja töötatud *blackbox*-tüüpi saali jaoks, on „Harmonia“ uuendatud versioon enam kui omal kohal Estonia kontserdisaali suurel laval.

Virge Joamets

Mõningad nopped U: ajajoonelt

2002 sügis	Taavi räägib Tarmoga ansambli asutamisest
2002 detsember	Esimene katsetus-proov (flööt: Tarmo Johannes, klarnet: Tarmo Pajusaar, löökpillid: Vambola Krigul, klaver: Taavi Kerikmäe, viiul: Andrei Valigura, tšello: Kaido Kelder)
2003 juuni	Esimene ülesastumine Taavi magistriskontserdil, kavas P. Boulezi „Derive 1“. Viiul: Mikk Murdvee (Merje Roomere asendajana, kes lapsega kodus)
16.10.2003	Ansambli esimene kontsert U: nime all festivalil NYD. Kavas Tulev, Monteiro, Boulez, Stockhausen, Murail, Reich. Koosseis: Tarmo Johannes, Tarmo Pajusaar, Vambola Krigul, Taavi Kerikmäe, Merje Hallik (Roomere), Peeter Altpere (Levi-Danel Mägila asendajana)
05.12.2004	U: astub üles Tarmo doktorikontserdil itaalia muusikast. Muutus koosseisus: klarnet – Meelis Vind
15.10.2005	NYD 2005. U: mängib dirigent Fabrice Pierre'i juhendamisel T. Murail' ja G. Grisey muusikat. T. Murail on kohal ja töötab ansambliga. Esimesed teosed U:-le Tatjana Kozlova(-Johanneselt) ja Märt-Matis Lillelt
02.03.2006	Esimene etendus koostöös Mart Kangroga – „Mäng“ interpreetide liidu sarja „Kumu KUMUS“ avakontserdina
30.03.2006	U: esimest korda Eesti Muusika Päevadel
04.–05.07.2006	Esimene esinemine olulisel välisfestivalil – U: kontserdid Viitasaaris festivalil Musiikin Aika (Soome)
17.06.2007	U: esimest korda Eesti noorte heliloojate festivalil Tartus (AFEKTI eelkäija)
sügis 2008	Meelis Vindi asemele tuleb Helena Tuuling (klarnet). U: püsikoosseis „sai valmis“. Hooajal 2008/2009 on Merje lapsepuhkusel, teda asendavad Mari Targo ja Rūta Lipinaitytė
16.04.2009	U: esitleb oma esikplaati topeltreaalsuses – Eesti Virtuaalsaatkonnas Second Life'i keskkonnas ning samal ajal Estonia Talveaias

01.10.2009	Kultuurkapitali aastaauhind uue muusika alase tegevuse eest Eestis	29.12.2017	Esimene virtuaalreaalsuskontsert – Scott Milleri „Raba“
23.10.2009	Mart Kangro / U: „Harmoonia“ esietendus festivalil NYVD Kanuti Gildi SAALis	16.–18.2018	Kolm erineva kavaga kontserti festivalil Le Bruit de la Musique (Prantsusmaa)
18.07.2010	K. Stockhausen „Aus den sieben Tagen“ n-ö autentne esitus festivalil Klaaspärlimäng, kus teose ettekandele eelneb muusikute neljapäevane paastu- ja meditatsiooniperiood	08.11.2018	VR-kontsertõhtu „Vaata enda ümber, vaata enda sisse“ Estonia kontserdisaalis (neli VR-nüüdismuusikateost)
24.10.2010	U: esineb festivalil Gaida (Leedu)	29.12.2018	Andrus Kallastu muusikalise müsteeriumi „Šamaani surm“ esiettekannet („Residentuur 2018“ tulemus)
28.12.2010	Alguse saab U: vana-aasta uue muusika kontsertide traditsioon	05.02.2019	U: festivalil „Musica Nova“ Helsingis virtuaalreaalsusprojektiga (Soome)
30.03.2011	U: teise CD „Protuberantsid“ esitlus	2018–2020	Rahvusvaheline koostööprojekt „DYCE“ (Discovering Young Composers of Europe) koostöös Divertimento Ensemble (Itaalia), Cikada (Norra), Taller Sonoro (Hispaania)
28.05.2011	U: festivalil „Sounds NEW“ Canterburys (Suurbritannia)	08.–09.05.2019	Mart Kango ja U: kontsertlavastus „In the Dark“ festivalil EMP/World Music Days
10.–12.10.2011	U: esimene kontserdireis USA-s (New York, Durham)	08.06.2019	„Publikuorkester“ festivalil Opus 52 Nižni Novgorodis (Venemaa)
23.10.2011	Interaktiivse projekti „Publikuorkester“ esimene versioon festivalil NYVD	31.10.2019	Koostöö AFEKTi külalise, helilooja Toshio Hosokawaga festivalil ja kontsert
23.03.12	U: esineb Eesti Muusika Päevadel solistidena ERSO ees (Gérard Pape'i „Vormi ja aja harmooniad“, dirigent Risto Joost)	november 2019	Udo Kasemets 100 – töösessioonid, konverents, kontserdid Torontos ja Tallinnas (Kanada, Eesti)
19.02.2013	„URR-1 – Ansambel U: kontserdid Eesti Rahvusring-häälingus“ esimene kontsert	kevad 2020	„Residentuur: tehisintellektist“
10.09.2013	U: 10. sünnipäeva kontsert sarjas „URR“	20.10.2020	„URR-27: Eriküla – Garth Knox“ (vioola)
21.05.2015	U: projektiga „Publikuorkester“ foorumil Classical Next Rotterdamis (Holland)	25.04.2021	Koostöö helilooja Antoine Beugeriga, teose „Mitte tuul, tuli“ esiettekannet
24.05.2015	Ivan Fedele Tallinnas, U: annab kontserdi Fedele ja eesti autorite muusikast	2021	„Residentuur: muusikakriitikast“
sügis 2015	Ansambliga liitub määndžerina Mairika Plakso	kevad 2022	„Residentuur: muusikalvestistest“
03.–07.11.2015	Kontserdid USA-s, U: annab kontserdi ka festivalil Third Practice	19.02.2022	U: festivalil „Provinzlärm Eckernfördes“ (Saksamaa)
10.12.2015	Kontsert mainekal festivalil Nuova Consonanza Roomas (Itaalia)	27.08.2022	Udo Kasemetsa „Timetrip to Big Bang and Back“ (AR-versioon, koostöös rühmitusega e ³ lektron ja Mikk-Mait Kivi) taaselusust ja ettekannet festivalil Tartu Interdistiiplinaar
18.–19.05.2016	„URR-11: Kestus – Eric Satie' „Vexations““ u 18-tunnine ettekannet	2022–2023	„DYCE II“, koostöös Divertimento Ensemble'i (Itaalia), Cikada (Norra) ja Taller Sonoroga (Hispaania)
1.10.2016	Kultuurkapitali aastaauhind sisukate rännakute eest kaasaegsel muusikamaastikul	29.12.2022	Muutuvkuulamise rakenduse https://player.uuu.ee/ esitluskontsert (muusika: Elis Hallik, Age Veeroos, Taivo Lints)
15.10.2016	Kontsert Veneetsia biennaalil Itaalias	26.10.2023	U: 20!
25.–28.10.2016	Kontserdid Brasiilias		
november 2016	Käivitub sari „Residentuur:“ (2016–2017 Liisa Hirschiga)		
27.01.2017	Kontsert festivalil Dark Music Days Reykjavíkis (Island)		
24.11.2017	Gérard Grisey „Les espaces acoustiques“ esiettekannet Eestis koostöös ERSO ja EMTAga		

Eesti Kontsert: produtsent Tuuli Metsoja, assistent Gerde Kadi Kuusk

HOOAJA
PEATOETAJA

admirals

LIVIKO
— anno 1898 —

AUTOPARTNER

OLEREX

SORAINEN

eestikontsert.ee